

(EK)

M Ø T E

i konsultasjonsorganet for EØS-saker

tirsdag den 28. mars 1995 kl. 15.15.

Møtet vart leidd av Haakon Blankenborg.

Til stede var: Fra utenrikskomiteen: Haakon Blankenborg, Jan Petersen, Marit Arnstad, Hallvard Bakke, Kjell Magne Bondevik, John Dale, Kaci Kullmann Five, Kirsti Kolle Grøndahl, Fridtjof Frank Gundersen, Ragna Berget Jørgensen, John-Årne Balto (for Anne Enger Lahnstein) og Erik Solheim.

Fra EFTA/EØS-delegasjonen: Reidar Johansen.

Fra energi- og miljøkomiteen: Gunnar Breimo, Paul Chaffey, Eva R. Finstad, Ranveig Frøiland, Aud Gaundal, Håkon Giil, Gunn Karin Gjøl, Ragnhild Queseth Haarstad, Oscar D. Hillgaard, Hilde Frafjord Johnson og Kjell Terje Fevåg (for Karita Bekkemellem Orheim).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Handelsminister Grete Knudsen og nærings- og energiminister Jens Stoltenberg.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra næringsdepartementet: Ekspedisjonssjef Ole Lindseth og ekspedisjonssjef Tore Sandvold, fra Utenriksdepartementet: Ekspedisjonssjef Per Ludvig Magnus, underdirektør Anders Erdal og underdirektør Irvin Høyland.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Åge B. Grutle, og Eivind S. Homme.

Dagsorden:

1. Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 31. mars 1995.
Oversikt over rettsaktene vil bli omdelt om et par dager. En minner om at en del saker er varslet på tidligere møter.
2. Eventuelt.

(EK)

LEIAREN: Det er utsend ein dagsorden som eg foreslår ei lita justering på. Eg foreslår at vi skil ut det som går under nemninga "oljedirektivet" som sak 1, og tar dei øvrige rettsaktene som sak 2 og Eventuelt som Sak 3. Eg minner om at det som skal behandlast i dette utvalet, er rettsaktene som skal behandlast i EØS-komiteen. Før dette møtet er òg utkastet til førebels dagsorden for EØS-komiteen omdelt.

Sak nr. 1.

Oljedirektivet.

LEIAREN: Eg gir ordet til nærings- og energiministeren.

STATSRÅD JENS STOLTENBERG: Jeg skal bare kort redegjøre for noen av hovedpunktene i lisensdirektivet. Det ble vedtatt av EUs råd 30. mai 1994, og trådte i kraft 30. juni 1994. Det var ikke vedtatt da forhandlingene om EU-medlemskap pågikk. Likevel deltok Norge i og for seg i utarbeidelsen av direktivet gjennom egne møter med EU-kommisjonen og EUs formannsskap, og vi fikk gjennomslag for viktige prinsipper og synspunkter fra norsk side.

Direktivet er relevant for EØS, og skal inngå i EØS-avtalen. Direktivet vil bli behandlet på EØS-komiteens møte den 31. mars, altså om noen få dager.

Konsesjonsdirektivet, eller lisensdirektivet, slår fast nasjonalstatens suverene rettigheter over petroleumsforekomstene. Det slår fast at det er nasjonalstaten selv som bestemmer hvilke områder som skal gjøres tilgjengelige for leting - den bestemmer altså letepolitikken og nivået, og hvor det skal produseres olje og gass. Videre slår direktivet fast at det er nasjonalstaten selv som fastsetter vilkårene for petroleumsvirksomheten, og at det skal være regler for framgangsmåten ved tildeling av utvinningstillatelser for petroleum.

Disse reglene, som er hovedhensikten med konsesjonsdirektivet, skal beskrive tildelingskriteriene, og de skal innebære at man tildeler basert på søkerens tekniske og finansielle kapasitet, søkerens forslag til framgangsmåte ved undersøkelse og utvinning av den aktuelle lisensen, tidligere erfaring

(EK)

med søker og andre objektive og ikke-diskriminerende kriterier.

Konsesjonsdirektivet inneholder også bestemmelser om ulike former for statlig deltakelse i olje- og gassvirksomheten, og det inneholder bestemmelser om stemmegivning i rettighetshavergruppen, eller lisensgruppen. Lisensdirektivet, eller konsesjonsdirektivet, kan gjennomføres i norsk rett uten at det innebærer vesentlige endringer av lov og forskrifter. Det henger sammen med at konsesjonsdirektivet ikke strider mot viktige deler av vår olje- og gasspolitikk. Vi vil fortsatt kunne fastlegge nivået og størrelsen på den statlige deltakelsen gjennom at vi fastsetter omfanget og størrelsen på statens direkte økonomiske engasjement, SDØE, og det kan vi gjøre i hver enkelt utvinningstillatelse. Det betyr at vi kan, om vi ønsker det, fastsette så høy statlig deltakelse som vi måtte mene er riktig.

Den viktigste endringen er knyttet til Statoil. Fram til i dag har Statoil automatisk vært inne i alle lisenser. Det vil ikke lenger være tilfellet. Statoil vil måtte konkurrere med andre selskaper om deltakelse i lisensgruppene. Det kan hende at Statoil ikke ønsker å søke eller å bli del i en lisensgruppe, og det kan også hende at de søker, men ikke når fram i konkurransen med de andre selskapene. Dette forhindrer imidlertid ikke at staten selv fortsatt kan bestemme omfanget på den statlige deltakelsen, fordi staten, selv om Statoil ikke deltar i lisensgruppen, gjennom SDØE fortsatt vil kunne fastsette akkurat så stor statlig deltakelse som vi måtte ønske. Det har variert veldig fra lisens til lisens, men det normale nå har vært at man har vært godt over 50 pst. på total statlig deltakelse, 30-40 pst. på SDØE, og så resten på Statoil. Men hovedpoenget er altså at vi, selv om Statoil ikke nødvendigvis er inne i alle lisenser, fortsatt kan ha så stor statlig deltakelse som vi måtte ønske. Og Statoil kan fortsatt være forretningsfører for SDØEs eierandeler.

Det var det vanskeligste punktet i de samtalene og den runden vi hadde høsten 1993, da direktivet ble utformet. Det var også den viktigste endringen i direktivet i forhold til den opprinnelige utformingen, nemlig at Statoil kunne være forretningsfører for SDØE og dermed sikre en forsvarlig og god forvaltning av statens eierandeler i de lisensene der Statoil ikke er med, men der staten er med gjennom SDØE. Forretningsførerrollen innebærer at det skal etableres et skille mellom pengestrømmen og også mellom informasjonen som tilflyter Statoil som økonomisk deltaker i petroleumsaktiviteten og som forretningsfører.

(EK)

Direktivet innebærer også regler for stemmegivning i rettighetshavergruppen, eller lisensgruppen. Utgangspunktet er at alle rettighetshavere har stemmetyngde som tilsvarer deltakerandelen, uten hensyn til om det er en statlig eller en privat rettighetshaver. Det betyr at SDØE, Statoil og Hydro i utgangspunktet har rett til å stemme fullt ut for sin andel i alle saker, men SDØE skal ikke alene eller i kombinasjon med noen annen offentlig enhet - og det er da Statoil eller Hydro - kunne ha positiv beslutningsmyndighet i en tillatelse.

Imidlertid har SDØE og Statoil som forretningsfører for SDØE rett til å motsette seg beslutninger som er i strid med konsesjonsvilkår som gjelder utvinningspolitikk eller statens økonomiske interesser. Denne retten til å motsette seg nærmere definerte beslutninger må anses som en vetorett.

Dessuten tror jeg vi skal være klar over at det i dagens regime også er stemmerettsbegrensninger når det gjelder statens eierandeler i de ulike lisensene. Selv når vi bruker generalforsamlingsklausulen, vil Statoil og SDØE i alle saker av betydning først ha flertall i en lisens når det foreligger støtte fra én deltaker til, så begrensningen på den statlige stemmetyngde er innført allerede, men har en annen utforming i lisensdirektivet enn vi praktiserer i dag. Men prinsippet om at vi må ha støtte fra minst et privat selskap er et prinsipp som i alle viktige saker allerede er tilfellet med det stemmerettsregimet som vi i dag praktiserer, og som vi har praktisert i en årrekke.

En ting til når det gjelder stemmerettsreglene: Jeg tror alt dette må vurderes i lys av at hovedtyngden og det viktigste styringsredskapet vi har i petroleumspolitikken, har vi gjennom forvaltningen og lovverket, og ikke gjennom den forretningsmessige deltakelsen i lisensene. Når det f.eks. gjelder Ekofisk-utbyggingen, som det har vært mye strid om, har staten knapt eierandeler. Likevel har vi hatt stor innflytelse og mye styring over beslutningene, men det har vært gjennom vår forvaltningsmyndighet og gjennom petroleumsgivningen.

Vi hadde nylig en stor strid om hvor det nye gassrøret til Europa skal gå. Det ble i utgangspunktet besluttet av lisensgruppen å legge røret rett til Tyskland, til Emden. Statoil hadde en anbefaling som departementet ikke var enig i, og sørget for flertall for det. Vi overprøvde dem, ikke gjennom å stemme i lisensen, men gjennom å være forvaltningsmyndighet som godkjenner de ulike utbyggingsplanene.

(EK)

Styringsretten til å godkjenne eller forkaste ulike vedtak og utbyggingsplaner vil fullt ut stå fast. Det som det er begrensninger på, er stemmetyngden i selve lisensen, og der er mitt hovedbudskap at det innebærer i praksis små endringer i forhold til dagens regelverk, dels fordi det allerede er stemmebegrensninger i dagens regelverk på statens mulighet til å utøve stemmeflertall, og dels fordi hovedtyngden av styringen skjer ikke gjennom å stemme i lisensen, men gjennom vår rolle som forvaltningsmyndighet.

Et sentralt element i diskusjonen om lisensdirektivet var den protokollen som vi forhandlet fram som en del av tiltredelsestraktaten, protokoll 4, som slo fast en del av de mest sentrale prinsippene for Norge når det gjaldt forvaltningen av olje- og gassforekomstene, bl.a. den nasjonale råderetten og retten til statsdeltakelse. Dette var ikke en protokoll som var i strid med det som stod i direktivet, tvert imot. Det var i overensstemmelse med det som stod i direktivet. Men vi var opptatt av at dette skulle nedfelles i en egen protokoll, slik at vi sikret oss mot framtidige mulige endringer av direktivet som streid mot prinsippene. Protokollen gjelder ikke for EØS-avtalen, for det var noe som var innenfor medlemskapsavtalen. Og da er spørsmålet kommet opp hvorvidt vi trenger noe tilsvarende for direktivet når det nå skal gjøres gjeldende for EØS.

Det er slik at det er blitt enighet om en felles erklæring, som inneholder de samme realiteter som protokollen, hvor man altså bl.a. slår fast at konsesjonsdirektivet ikke på noen måte berører partenes regler om eiendomsrett, og da eiendomsrett til ressursene, at staten har overhøyhet og suverene rettigheter over petroleumsressursene, retten til statlig deltakelse i petroleumsvirksomheten, herunder nasjonal myndighet til å fastsette omfanget av statsdeltakelsen og til å utpeke en juridisk person til å forvalte deltakelsen - det slås fast i den felles erklæringen - enerett til ressursforvaltning og enerett til å fastsette og innkreve skatter. Det slås fast i erklæringen og er i overensstemmelse med direktivet.

I tillegg er det verdt å merke seg at vi i EØS-sammenheng har den muligheten at eventuelle framtidige endringer i direktivet som vi mener strider mot norske interesser, kan vi motsette oss. Det hadde vi ikke på samme måte mulighet til som medlem. Derfor er ikke de to situasjonene helt sammenlignbare - hvordan vi skulle forholdt oss til konsesjonsdirektivet som medlem i EU og nå som deltaker i EØS-avtalen.

(EK)

Idet innlemmelsen av konsesjonsdirektivet i EØS-avtalen er en del av det gjensidige samarbeidet i EØS, går Regjeringen inn for at konsesjonsdirektivet innlemmes i EØS-avtalen. EØS-komiteen vil behandle spørsmålet om innlemmelse av konsesjonsdirektivet på sitt møte 31. mars.

LEIAREN: Ønsker handelsministeren å føye til noko?

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Jeg vil kanskje si litt om den videre prosedyre. Dette blir behandlet 31. mars. Så kommer det en ratifiseringsproposisjon fra Regjeringen til Stortinget. Og så vil EU ha en skriftlig prosedyre når det gjelder selve erklæringsteksten. Tilbakemeldingen vil skje den 6. april, dagen før vi sender ratifiseringsproposisjonen til Stortinget. EU-kommisjonen vil på vegne av medlemslandene være med på undertegningen av selve erklæringsteksten.

MARIT ARNSTAD (SP): Det er ikke noen ny sak vi har til konsultasjon i dag. Det er en sak som har versert i den offentlige debatt og i forbindelse med medlemskapsforhandlingene over ganske lang tid, og det har vel også vært en betydelig utvikling i holdning til direktivet.

Senterpartiet har tidligere pekt på det vi mener er sterkt uheldige sider ved dette direktivet, og som vi fortsatt mener ligger fast i direktivet ettersom direktivet ikke er særlig endret siden en startet diskusjonen omkring det. Vi mener at dette direktivet vil redusere den friheten og muligheten vi har hatt til bevisst å bygge opp et norsk oljemiljø og å bruke oljepolitikken til utvikling av det norske samfunnslivet, og at det vil redusere norsk oljemiljøs betydning dersom direktivet vedtas. Det står fast at direktivet vil kreve en likebehandling av norske og utenlandske selskaper når det gjelder tildeling av lisenser.

Jeg har noen spørsmål, og vil først starte med det statsråden sa om direktivets relevans for EØS. Det har vært stilt en del spørsmål bl.a. i juristmiljøer om det er nødvendig å ta inn et direktiv som ikke omhandler norsk landjord eller nære norske havområder, men som går på norsk kontinental-sokkel. Jeg vil gjerne spørre statsråden om hva det

(EK)

er som tilsier at norsk kontinentalsokkel skal ses på som en del av norsk territorium, slik som det defineres i EØS-avtalen. Hvilke vurderinger har Regjeringen gjort i forbindelse med det?

Jeg kunne også tenke meg å stille et par spørsmål til, selv om jeg regner med at vi kanskje har muligheten til å komme tilbake igjen i neste runde.

I de papirer vi har fått, står det helt på slutten at en vil komme tilbake til de nødvendige gjennomføringer som trengs i norsk rett ved endring av petroleumsloven og ved endring av petroleumsforskriftene. Jeg synes det er svært uheldig at en ved konsultasjon omkring et så viktig spørsmål for norsk oljepolitikk ikke får en oversikt over hvilke forskriftsendringer og hvilke lovendringer Regjeringen mener vil være nødvendig i forbindelse med direktivet. Jeg er klar over at en kommer tilbake til Stortinget etter EØS-komiteens beslutning. Men når partiene skal konsulteres og dette skal være en politisk bindende konsultasjon, hadde det vært en fordel om vi også hadde visst hvilke konkrete lovendringer og forskriftsendringer det her er snakk om. Jeg ville gjerne hatt en oversikt over de endringene som må følge som grunnlag for direktivet.

Det tredje spørsmålet går på de erklæringen som følger med direktivet. Jeg har forstått på statsråden at erklæringen i hovedsak har det samme innhold og de samme realiteter som den protokollen som var knyttet til medlemskapsforhandlingene. Det har vært uavklart tidligere i EØS-prosessen hvilken rettslig status slike erklæringer har enten de er ensidige eller felles erklæringer. Ettersom det nå - hvis dette direktivet skal bli norsk rett - vil være EU-domstolen og EFTA-domstolen som har det avgjørende ord i forbindelse med tolkningen av direktivet, vil jeg gjerne ha klarlagt hvilken rettslig status en slik erklæring har i forhold til mulig konflikt med norsk rett.

KACI KULLMANN FIVE (H): Etter å ha fulgt denne debatten om konsesjonsdirektivet gjennom både vinter og vår og vel så det - et par vintrer og vårer - har jeg lyst til å fastslå at jeg synes mye av diskusjonen i Norge har bygd på det jeg vil definere som en misforståelse av hva direktivet faktisk er blitt. Jeg snakker ikke om hva det var, men hva det faktisk endte med å bli. Og det er som regel et dårlig utgangspunkt for en skikkelig debatt om de faktiske forhold.

(EK)

Hvis man ser på hva resultatet i dette konsesjonsdirektivet i EU er blitt, maktet altså Norge å få en ikke ubetydelig innflytelse på sluttresultatet, slik at vi fra Høyres side mener at resultatet er helt tilfredsstillende når det gjelder selve direktivet slik det foreligger. Når man så vil få en felleserklæring - teksten er jo klarlagt - som jeg vil definere som en politisk felleserklæring, i tillegg til det som er det faktiske innhold i direktivet, har vi fra Høyres side ikke problemer med å innlemme dette direktivet i norsk lov og rett. Og det står jo også i de papirene vi har fått oversendt, definert som at dette vil kunne gjennomføres i norsk rett uten vesentlige endringer i lov og forskrifter. Det bygger jeg på.

Jeg regner med at debatten om norsk olje- og gasspolitikk i det alt vesentlige vil kunne fortsette som før, også etter at dette er blitt norsk lov og rett.

PAUL CHAFFEY (SV): Som flere har vært inne på, er dette for så vidt en gammel debatt, og det er grenser for hvor mye det er behov for å argumentere i forhold til et hemmelig referat. Men for ordens skyld likevel: SV vil anbefale Regjeringen å legge ned veto i EØS-komiteen mot dette direktivet, av flere forskjellige grunner.

For det første oppfatter vi det slik at EØS-avtalen gjelder medlemslandenes territorier. Dette er et direktiv som kun omhandler kontinentalsokkelen, og det burde være helt unødvendig å utvide EØS-avtalens virkeområde til også å gjelde sokkelen.

For det andre nedlegger direktivet et forbud mot å favorisere norske selskaper i petroleumspolitikken, og selv om det helt sikkert er et poeng at norske selskaper, også Statoil, er konkurranse-dyktige i dag, kan det jo være et politisk poeng å ha mulighet til å favorisere norske selskaper i framtida både på dette området og på andre.

For det tredje ligger det, som statsråden var inne på, i direktivet en sterk innskrenkning i statens innflytelse over viktige beslutninger i petroleumspolitikken. I lisenser hvor staten er majoritetseier, blir staten en passiv deltaker ved at den positive beslutningsmyndigheten faller bort. Heller ikke sammen med et selskap som Hydro har man en positiv beslutningsmyndighet for de enkelte direktiver.

(EK)

For det fjerde tror jeg at ved å akseptere både at EØS-avtalen gjelder norsk sokkel og nå å åpne for at energipolitikk skal bli en del av EØS, er grunnlaget lagt for at norsk energipolitikk i sin alminnelighet trekkes mye sterkere inn i en markedsutvikling og en utvikling der også andre områder kan bli gjenstand for politiske beslutninger gjort i Brussel, og senere utvidet også til EØS-området.

Jeg har tre spørsmål til statsråden. For det første lurte jeg på om det vil bli lagt fram forslag for Stortinget om endring av generalforsamlingsklausulen. I dag er det jo sånn at viktige samfunnsmessige beslutninger kan tas av Statoils generalforsamling alene, og andre beslutninger kan tas sammen med ett selskap. Nå er det slik at Hydro ikke kan være et av de selskapene, og jeg vil anta at begge disse tingene hører inn under generalforsamlingsklausulen.

For det andre når det gjelder felleserklæringen. Det er noe helt annet enn en protokoll, og spesielt når det er kommisjonen som på vegne av EUs medlemsland undertegner. Jeg vil spørre hva slags status en felleserklæring vil ha i forhold til EØS-domstolen og EU-domstolen hvis det blir konflikt om disse tingene.

For det tredje vil jeg spørre om det skillet mellom informasjon som skal trekkes mellom SDØE, hvor nærings- og energiministeren er den øverste politiske ansvarlige, og Statoil, der næringsministeren er generalforsamling. Hvordan kan man få til et slikt skille mellom informasjon som tilflyter statsråden i egenskap av politisk ansvarlig, og statsråden i egenskap av generalforsamling i selskapet?

KJELL MAGNE BONDEVIK (KRF): La meg først understreke det selvsagte faktum at dette direktivet ikke var en del av EØS-avtalen da den ble ratifisert i Stortinget, slik at vi står fritt til å vurdere om vi vil anbefale direktivet eller anbefale bruk av veto. Kristelig Folkeparti gjorde det helt klart da vi inngikk EØS-avtalen, at vi ville vurdere hvert enkelt direktiv ut fra hva vi mente tjente norske interesser. I så måte føler vi oss fri i forhold til dette direktivet.

Jeg erkjenner også åpent at det er klare argumenter både for og imot å akseptere direktivet eller ikke. Det kan være en vanskelig avveining. Petroleumssektoren skal en være ekstra varsom overfor -

(EK) det har vel også Regjeringen gitt uttrykk for på et visst tidspunkt, og den vurderte å arbeide for at direktivet skulle holdes utenfor EØS-området. Jeg regner med at det i det lå at en betraktet dette som et spesielt følsomt område.

(SL) Vi har kommet til at vi vil anbefale Regjeringen å gå imot, dvs. nedlegge veto mot direktivet, først og fremst ut fra at vi ser det slik at gjennom dette direktivet utvides virkeområdet for EØS-avtalen både i praksis og prinsipielt i forhold til det som var tilfellet da vi ratifiserte avtalen, ved at en nå går inn på sokkelen. Jeg er klar over at innkjøpsdirektivet allerede til en viss grad berører virksomheten på sokkelen, men da indirekte gjennom landbasert virksomhet. Nå bringer vi i tilfelle EØS-avtalen inn til å ha direkte virkning på produksjonen på sokkelen, og det vil vi advare mot, fordi vi frykter at vi gjennom det kan utvirke en tilhørende dynamikk, som selvsagt Norge senere kan velge å nedlegge veto mot, men det vil jo kunne ha noe av den samme negative virkning som Regjeringen mener det vil ha å gjøre det i dette tilfellet. Vår holdning er at en ikke skal bruke veto mot EU-direktiv i tide og utide. Vi mener at å gjøre det på et så sensitivt område som petroleumssektoren, ikke er å gjøre det i utide, men å benytte den muligheten som Norge vitterlig har skaffet seg.

Jeg vil også nevne at vi tidligere, i Innst. S. nr. 209 for 1993-94, har sagt at vi er uenig i at generalforsamlingsklausulen fjernes som mulig virkemiddel. Det vil i tilfelle skje hvis vi slutter oss til dette direktivet. Vi har også sagt at det vil være en svakhet dersom vi oppgir muligheten til en positiv beslutningsmyndighet. Det vil også skje hvis vi slutter oss til dette direktivet. Vi mener dette vil være et virkemiddel som det er ønskelig å beholde, selv om vi er klar over at man bare i liten grad har benyttet seg av den så langt.

Jeg er enig i det som er sagt om at direktivet er blitt bedre enn en kunne frykte. Jeg betviler heller ikke at Norge har hatt en viss innflytelse i den sammenheng. Derfor mener heller ikke vi at det er sannsynlig at det vil komme noen umiddelbare dramatiske endringer i norsk petroleumsvirksomhet som følge av dette direktivet. Men vi ønsker altså ikke at en utvider EØSs virkeområde til å gjelde direkte produksjonen på sokkelen, og vi ønsker ikke at en gir fra seg de virkemidlene som en gir fra seg ved å slutte seg til dette direktivet. Så ut fra en totalvurdering har vi kommet til at vi vil anbefale at Regjeringen nedlegger veto mot dette ved behandlingen i EØS-komiteen.

(SL)

STATSRÅD JENS STOLTENBERG: Jeg skal svare på spørsmålene, som delvis overlapper hverandre. Flere har tatt opp de samme tingene.

Først dette med relevans. Når man skal vurdere om et direktiv er relevant for EØS-avtalen, handler det om hva slags type aktivitet direktivet regulerer. Konsesjonsdirektivet regulerer økonomisk aktivitet, næringsvirksomhet. Derfor mener vi at det faller innenfor rammen av EFTA-landenes deltakelse i EØS-avtalen, EUs indre marked. EØS-avtalen gjelder ikke alt som skjer på sokkelen, men den omfatter deltakelse i og utøvelse av næringsvirksomhet i de delene av norsk økonomi som ikke er særskilt unntatt, og spesielt Svalbard er særskilt unntatt. Hvis det utøves næringsvirksomhet på sokkelen, reguleres altså den etter vår vurdering av EØS-avtalen. Derfor er konsesjonsdirektivet relevant for EØS-avtalen. Dette må ses i sammenheng med det vi tidligere har sagt f.eks. i St.prp. nr. 100 om EØS-avtalen, for der drøfter vi jo grundig hvordan ulike direktiver får, kan få eller ikke får betydning for petroleumsvirksomheten. En av hovedvirkningene av innkjøpsdirektivet er jo nettopp at vi for alle leveranser til petroleumsvirksomheten har en ikke-diskriminerende, åpen konkurranse. Vi har gått gjennom og redegjort for hvordan arbeidsmiljøbestemmelser og andre bestemmelser også påvirker forholdene på sokkelen, så sånn sett er ikke dette noe nytt i forhold til det vi tidligere har gjort, nemlig å anvende EØS-avtalens bestemmelser for petroleumsvirksomheten.

Når det gjelder hvilke regler som skal endres, kan jeg godt gå gjennom det. Petroleumsslovens § 8 må endres for å tilpasses direktivets regler om at fysiske personer skal kunne tildeles utvinningstillatelser. I tredje ledd må søknadsfristen forlenges fra 50 til 90 dager, i fjerde ledd må bestemmelsen om tildeling uten utlysning justeres. I tillegg må det tilføyes en bestemmelse om at tildeling skal skje på grunnlag av kunngjorte objektive og ikke-diskriminerende vilkår og krav. I forskriftene vil vi måtte innta nye bestemmelser om organiseringen av SDØEs deltakelse i petroleumssaktiviteten - det er i tråd med det jeg har redegjort for i innlegget mitt om hvordan SDØEs deltakelse vil måtte justeres. I samarbeidsavtalene som regulerer rettighetshavergruppene, må stemmereglene både når det gjelder generalforsamlingsklausulen og den alminnelige stemmeregel endres. Regelen om Statoils tiltredelse til drivverdighetserklæringer må endres, artikkel 17, og regelen om gassalgsorganisering i den enkelte lisensgruppe og regelen om Statoils forkjøpsrett i overdragelsessaker, artikkel 24. Videre må det etableres et justert system for ivaretagelse av SDØE og ordningen med at Statoil kan være forretnings-

(SL)

fører for SDØE i lisenser der Statoil ikke selv er deltaker. I utlysningsteksten må vilkår om statsdeltakelse, sammensetning av rettighetsgruppen og utpeking av operatør inntas. Dette har vi gjort allerede i 15. konsesjonsrunde som vi nå har satt i gang. Alt i alt dreier dette seg om mindre endringer, med unntak av den endringen at Statoil ikke lenger skal være deltaker i alle lisenser.

Det jeg har forsøkt å si, er at for det første tror jeg at Statoil fortsatt vil greie å komme i mange lisenser, for det er et konkurransedyktig selskap. For det andre er mitt hovedpoeng at selv i de lisensene hvor Statoil ikke lenger kommer med, enten fordi de ikke vil søke, eller fordi de ikke kommer med, kan staten fastsette akkurat så stor statsdeltakelse den bare ønsker, og så be Statoil være forretningsfører for det. Arnstad spurte hva som var endringen. Dette er en av de viktigste endringene. Opprinnelig var det ikke klart at staten kunne fastsette en så høy andel som de ønsket, og så be Statoil være forretningsfører. Det er ganske vesentlig for oss, for det betyr at når konsekvensen av direktivet er at Statoil ikke får deltakelse overalt, kan vi sikre oss deltakelse og en forsvarlig forvaltning gjennom SDØE-andeler og så utpeke Statoil til forretningsfører for de andelene.

Når det gjelder rettslig status, er det forskjell - det har jeg også sagt i ulike debatter - på en protokoll og en felles erklæring. Når vi kunne få en protokoll og den ble en del av traktatgrunnlaget, skyldtes det at dette var noe vi forhandlet parallelt med at vi forhandlet tiltredelsesavtalen, og det var en del av selve traktatgrunnlaget. Det har ikke vært aktuelt å reforhandle EØS-avtalen, derfor blir ikke dette en del av selve EØS-avtalen. Men det er en erklæring. Det den innebærer, er at partene slår fast hovedbudskapet i direktivet og sier hva som er deres syn på de sentrale spørsmål som vi er opptatt av, som f.eks. statsdeltakelse og nasjonal suverenitet. Det gir oss politisk et sterkere ståsted når det gjelder både å kunne motsette oss eventuelle framtidige endringer som vi kunne være misfornøyd med, og å delta i diskusjoner og drøftinger om framtidig utforming av regelverk som er relevant for petroleumpolitikken. Dessuten er dette tidligere nedfelt på traktatnivå, det er tross alt noe man tidligere har vært villig til å innta på traktatnivå gjennom protokollen. Og jeg vil også føye til at når jeg treffer mine kolleger - senest i går kveld da jeg traff den franske energiministeren - er de relativt fremmede for den problemstillingen at noen skal forsøke å ta fra oss den nasjonale kontrollen over olje- og gassressursene. Britene, som jo har en olje- og gassproduksjon på nivå med oss, mener at direktivet

(SL)

er helt uproblematisk i forhold til deres nasjonale kontroll. Men for å forsterke det og understreke det har man i første omgang, da det var snakk om medlemskap, gitt oss protokollen og nå gitt oss en felles erklæring.

Men det som fortsatt er den avgjørende forskjellen mellom EU-medlemskap og EØS, er at dersom EU vedtar regler som er i strid med våre interesser, på tross av at vi har vedtatt et direktiv som ikke er det så langt, og vi har en erklæring som slår fast de sentrale prinsippene, så vil vi i EØS kunne motsette oss det - vi har et bedre politisk grunnlag til å kunne motsette oss det gjennom den felles erklæringen.

Om vi kan favorisere norske selskaper? Nei, vi kan ikke favorisere selskaper på grunn av nasjonalitet. Men vår vurdering er at norske selskaper er fullt ut konkurransedyktige. Det er et prinsipp vi har lagt til grunn for hele EØS-avtalen for øvrig, f.eks. når det gjelder leveranser til sokkelen. Dessuten er ingen av selskapene motstandere av dette, de er ikke bekymret. De er tilhengere av det fordi de vet at konsesjonsdirektivet gir større grad av forutsigbarhet, større grad av felles regelverk og tross alt gir dem den fordel at de har et noe sterkere regelverk hvis de f.eks. ønsker deltakelse på britisk sokkel, hvor det også er en betydelig petroleumsvirksomhet.

Dessuten - og det vil jeg kanskje tillegge størst vekt - er vi opptatt av å delta så langt det lar seg gjøre innenfor EØS-avtalen i utformingen av EUs framtidige regelverk på energisektoren, og hvis vi starter den prosessen med å nedlegge veto mot dette direktivet, er det et meget dårlig utgangspunkt for å delta i arbeidet med utformingen av framtidig regelverk på energisektoren i EU-området. I øyeblikket har ikke EU noen felles energipolitikk. Det var meningen at det skulle være en del av Maastricht-avtalen, men man ble ikke enige. Intensjonen er at det skal inn i Maastricht-avtalen i forbindelse med traktatkonferansen i 1996.

Mitt hovedpoeng er at uansett hva EU vedtar når det gjelder gassdirektiver og eldirektiver og andre energidirektiver, vil det ha direkte betydning for oss, selv om vi har valgt å stå utenfor, fordi det er vårt eneste marked for gass så langt, og det er et av våre viktigste markeder for både elektrisitet og olje. Vi har disse utvekslingsavtalene med en rekke EU-land og omfattende handel både med Danmark og Sverige, og derfor er de reglene EU vedtar om tredjepartsadgang og handel med gass og elektrisitet, viktig for oss selv om vi står utenfor.

Jeg har svart på spørsmålet om generalforsamlingsklausulen. Den vil endres. Men, som jeg sa inn-

(SL)

ledningsvis, vi får en vetorett når det gjelder beslutninger som handler om utvinningstempo og om statens økonomiske interesser. Generalforsamlingsklausulen er en klausul som veldig sjelden er blitt brukt, og vi har hele tiden den muligheten som ligger i at vi som forvaltningsmyndighet bestemmer rammevilkårene for denne virksomheten. Dessuten, selv når vi bruker generalforsamlingsklausulen, må vi i alle større saker ha støtte av et selskap til. Så det at det er stemmerettsbegrensninger er ikke noe nytt. Det er en litt annen utforming av dem, men jeg kan ikke se at det er noen vesentlig praktisk forskjell på de begrensningene vi har nå, og de vi har hatt tidligere.

Når det gjelder dette med å skille informasjon, er det Statoil som må skille informasjonsstrømmene. De føler seg trygge på at de skal greie det. Vi diskuterte dette med Statoil høsten 1993, da det var en del av det som ble diskutert i forbindelse med lisensdirektivet. Statoil og vi føler oss trygge på at de skal greie det. Det viktigste er at EU-kommisjonen føler seg trygge på det, det er det som er det sentrale i dette spørsmålet.

Jeg tror det var det viktigste.

(GSR)

MARIT ARNSTAD (SP): Først vil jeg si at grunnen til at jeg spør om rettslig status på erklæringa er at det i forbindelse med den opprinnelige EØS-avtalen ble avgitt en rekke erklæringer, også felles fra de nordiske land, som det ble lagt veldig sterk vekt på under behandlinga av EØS-saken, som avgjørende for muligheten til å opprettholde en del ting. En av erklæringene gjaldt opprettholdelsen av Vinmonopolet, og denne ble brukt meget aktivt av dem som ønsket EØS-avtalen vedtatt, til å forsikre oss som var mer skeptiske, om at Vinmonopolet ikke på noen måte var truet. Nå ser vi at den erklæringa i forbindelse med ESAs avgjørelse om importmonopolet ikke ser ut til å ha hatt noen som helst betydning. Derfor finner jeg grunn til også å spørre om hvilken rettslig betydning og hvilken rettslig status en mener at denne erklæringa kan ha, ettersom det ikke lenger vil være opp til norske myndigheter, men opp til EU-domstolen og EFTA-domstolen å avgjøre hvordan spørsmålene skal tolkes.

Så til spørsmålet om relevans for EØS-avtalen. Der må jeg konstatere at Regjeringa har valgt en tolkning som utvider virkeområdet for EØS-avtalen i forhold til det som kan være en naturlig tolkning ut fra EØS-avtalens ordlyd. Til det er det bare å si at vi fra vår side mener at det burde ha vært mulig å tolke EØS-avtalen annerledes. Jeg har også lyst til å påpeke at hvis vi tolket den ut fra innhold og næringsutøvelse, er det grunn til å minne om at EØS-avtalen ikke omfatter alle typer næringsutøvelse, bl.a. er den i hovedsak ikke ment å omfatte landbrukspolitikken.

Jeg er enig med statsråden i at en viktig forskjell på EU-medlemskap og EØS er muligheten til å nedlegge veto. Det er en legitim rettighet i EØS-avtalen, og en rettighet som Norge bør benytte seg av når det er vitale interesser som står på spill. Jeg tror det først og fremst er et spørsmål om vilje.

For ordens skyld vil jeg bare si at Senterpartiets anbefaling til Regjeringa er at en bør nedlegge veto mot det direktivet vi i dag konsulteres om.

HILDE FRAFJORD JOHNSON (KRF): Jeg vil bare knytte et lite spørsmål til det som ble sagt av statsråden når det gjaldt hvilke endringer som må gjennomføres når det gjelder petroleumsloven og forskriftene til loven, at det må endringer til når det gjelder gassalgsallokeringen. Mitt spørsmål går rett og slett ut på å få vite hva slags endringer det her dreier seg om.

(GSR)

RANVEIG FRØILAND (A): Eg vil berre slå fast at petroleumssektoren er veldig viktig for oss. Når no dette konsesjonsdirektivet slår fast at nasjonalstaten har suverene rettar både når det gjeld nivået og området for leiting, kvar vi skal leita, er det heilt i tråd med den politikken som vi i dag fører. Difor synest eg ikkje det skulle vera så store problem med å slutta seg til konsesjonsdirektivet. Når vi òg veit at dette med stemmerettsreglane er nokolunde lik den situasjonen vi har i dag, så skulle dette òg vera forsvarleg. Når ein i tillegg har fått denne felleserklæringa som er politisk og som igjen slår fast nasjonalstatens suverenitet, synest eg vi på alle område skal føla oss trygge for at vi kan halda fram med petroleumsverksemda slik som vi har gjort til no.

Det vil vel ikkje overraska nokon om eg seier at Arbeidarpartiet her er samd med Regjeringa.

PAUL CHAFFEY (SV): Bare et kort spørsmål.

I denne felleserklæringen står det om forvaltningen av statsdeltakelsen, SDØE-deltakelsen, og at det kan utpekes en juridisk person til dette. Mitt spørsmål er: Hvem har man tenkt at det skal være i de situasjoner hvor Statoil ikke kan ha den rollen lenger?

STATSRÅD JENS STOLTENBERG: For å ta det siste spørsmålet først. Hovedpoenget er at det kan være Statoil. Det er det som er det store gjennombruddet, den store endringen og den store seieren. I utgangspunktet var det slik at vi ikke hadde lov til å utpeke Statoil til forretningsfører for statens andeler i de lisensene hvor Statoil ikke var inne, for man sa at da kommer Statoil inn bakveien, for staten har noen eierandeler, og så ber man Statoil om å forvalte disse eierandelene. Det var det vi fikk til. Selv i de lisensene der Statoil ikke er inne, kan Statoil være forretningsfører for statens andeler. Det var den store og vesentligste endringen i det direktivet som vi fikk til høsten 1993. Hvis vi ikke hadde fått til det, hadde dette vært et vesentlig vanskeligere direktiv å forholde seg til, for å si det forsiktig. Det satt da også ganske langt inne, for man var redd for at en slik bestemmelse skulle føre til en undergraving av den likebehandlingen av selskaper man var opptatt av å oppnå, men så så man at dette var viktig for Norge. Dessuten var alternativet for Norge at vi måtte danne et eget lite selskap som skulle forvalte SDØEs andeler, og det var en dårlig løsning for oss, både fordi det er

(GSR)

unødvendig å ha to statlige oljeselskaper på denne måten, og fordi vi er opptatt av at Statoil skal forvalte statens olje og gass, også det som staten eier direkte, for de har kompetanse og faglig tyngde og kan dermed sikre den best mulige forvaltning.

Det er mulig jeg ikke har sagt det klart nok, men svaret på spørsmålet fra Chaffey er at Statoil er en juridisk person som vi kan utpeke til å forvalte statens eierandeler. Så får vi diskutere i Stortinget hvor store de statlige eierandeler skal være - man kan være uenig om det - men i prinsippet så store vi bare måtte ønske, og Statoil kan forvalte dem.

Så til dette med rettslig betydning og Vinmonopolet. Jeg opplever det slik at det som er det avgjørende, er at denne erklæringen sier det som står i direktivet og hensikten med protokollen. Så kan man si: Hvorfor har vi det, da? Jo, det er ikke noe galt med direktivet, direktivet synes vi er greit, og der står det viktige ting om nasjonal råderett og statsdeltakelse. Men hensikten med protokollen var å hindre uønskede endringer av direktivet, og derfor fikk vi protokollen.

Nå kan vi ikke få en protokoll, for dette er en litt annen situasjon, og derfor har vi isteden fått en erklæring. Og så sier man at en erklæring er ikke like "tung" som en protokoll. Nei, det er jeg helt enig i, men til gjengjeld har vi vetoretten i EØS som i hvert fall er like "tung" som protokollen i betydningen at vi kan motsette oss endringer av direktivet som vi ikke ønsker. Det betyr at det på en måte blir en slags dobbeltsikring. Dels har vi erklæringen som gir oss en politisk plattform, som gir oss en felles fortolkning og som gjør at hvis EU-kommisjonen begynner å gå mot nasjonal råderett, går man mot det man har uttrykt som sin klare oppfatning av hva dette handler om, og dels gir det oss et bedre og bredere grunnlag for eventuelt å nedlegge veto i EØS mot endringer som vi mener er i strid med våre interesser. Dessuten er hovedpoenget med vetoretten at man skal kunne true med den i den forstand at når den er der, er det et sterkt press for å bli enige, slik at vi ikke opplever at vi kommer i den situasjonen at de vedtar regler på f.eks. petroleumsområdet som er imot norske interesser.

Så til spørsmålet om gassalgsallokeringen. Endringene betyr ikke at vi må oppgi en samlet gassalgsallokeringsstrategi. Vi kan fortsatt ha en samordning av gassalgsstrategien. Det det dreier seg om, er mer det vi kan kalle lokale GFU innenfor hver enkelt lisensgruppe. Poenget er at alle skal kunne delta i de gassforhandlingsutvalgene som vi har i de forskjellige lisensgruppene. Vi kan fortsatt ha en nasjonal samordning av vår gassalgsstrategi.

(GSR)

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Jeg vil bare få legge til, siden Marit Arnstad spurte om Vinmonopolet, at det som skjedde, var at vi fikk en ensidig erklæring fra Finland, Sverige og Norge ut fra rent helsepolitiske grunner. Det som er tilfellet her, hvor det er en felleserklæring, er at det på begge sider er en felles oppfatning av innholdet i både direktivet og i erklæringen, men når det gjelder den rettslige stillingen, som det var spørsmål om, så er dette et politisk omforent standpunkt fra begge sider.

MARIT ARNSTAD (SP): Jeg er klar over at det den gangen var en ensidig erklæring, og at det nå er en felles erklæring, og at det er en forskjell på det. Det jeg spurte om, var den rettslige status på den typen erklæringer. Det som er parallellen her mellom den gangen og nå, er at Regjeringa bruker denne erklæringa på akkurat samme måten som Regjeringa brukte den ensidige erklæringa i forbindelse med Vinmonopolet, og den viser seg da ett års tid etterpå å ha vært helt uten betydning når det kommer til en konflikt enten i ESA eller i domstolsammenheng.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Til det er det å si at vi i vår ensidige erklæring forutsatte den tolkningen.

Når det gjelder direktivet og erklæringen nå, er dette omforent med den samme forståelsen på begge sider, og det ville være en meget kunstig situasjon å tenke seg at EU-kommisjonen i neste omgang skulle gå ut og forandre mening i forhold til det den selv har nedfelt i en erklæring.

RAGNHILD QUESETH HAARSTAD (SP): Dette er mitt første og - jeg holdt på å si - forhåpentligvis siste møte i dette EØS-utvalget. Det jeg lurte på, er om det, når Regjeringen foretar slike høringer med Stortinget og skal ha eventuelt støtte eller tilbakemelding, er vanlig å legge fram et notat som er så generelt som dette. Det tar overhodet ikke opp til drøfting fordeler og ulemper og eventuelt også legger fram hvilke endringsforslag som vil være nødvendig. Det må jo være helt umulig for gruppene å kunne gi en skikkelig og gjennomtenkt tilbakemelding når notatene er utformet så generelt som dette notatet er. Skal dette bli en reell høring, må det være en fordel at vi får et notat som klart viser hvilke endringer som er aktuelle i tilfelle en går inn på det som en ønsker skal forandres. I dette tilfellet, hvor det varsles en lovproposisjon like rundt hjørnet, måtte det ha gått an å få det lagt på bordet.

(GSR)

LEIAREN (A): Synspunktet er registrert. EØS-avtalen vil truleg vare, så det er mogleg det kan by seg andre høve seinare også.

Når det gjeld notata, blir dei utforma av Regjeringa, og ein får notere seg undervegs korleis dei bør utformast.

STATSRÅD JENS STOLTENBERG: La meg bare få si en ting. Vi er i en litt spesiell situasjon her, som mange har vært inne på, for dette er en sak som har vært drøftet i lang tid og mange ganger. Det betyr at det er grundig redegjort for dette direktivet i St.meld. nr. 40 for 1993-94, riktignok ikke om EØS-avtalen, men om medlemskap, så dette er det redegjort for også i andre sammenhenger overfor Stortinget.

ERIK SOLHEIM (SV): Jeg vil gi Ragnhild Queseth Haarstad støtte, men ikke så mye når det gjelder notatet om oljedirektivet, for det har vært framme i debatten så lenge nå at jeg tror alle vesentlige synspunkter er framkommet. Når det derimot gjelder alle de andre direktivene vi skal ta stilling til, skal man være meget godt inne på politikk, ikke bare generelt, men også når det gjelder det enkelte saksfelt for faktisk å forstå fordelene og ulempene ved de enkelte direktiver og forordninger. Her må jeg si at vi for ettertiden må få langt bedre og mer analyserende informasjon fra Regjeringen, hvis ikke Stortinget skal måtte bygge opp et eget svært apparat for hvert enkelt parti for å vurdere det reelle innholdet i hvert av disse direktivene. Jeg synes dette er langt mer alvorlig i forhold til alle de direktivene enn akkurat i forhold til oljedirektivet.

(KML)

LEIAREN (A): Eg skal kome så vidt tilbake under Eventuelt når det gjeld dei spørsmåla som vart nemnde her. Vi går til sak nr. 2, Andre saker. Har statsråden nokre kommentarar til dei sakene som er omdelte?

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Det viser seg nå at det er bare fire rettsakter som kommer opp til behandling i EØS-komiteen den 31. mars, og den listen som ble sendt over fra Utenriksdepartementet, dreier seg om 19 rettsakter. Alle disse kunne i realiteten blitt gjennomgått av EØS-komiteen på førstkommande møte, så det er ikke noen problemer med innholdet som gjør at de ikke kommer opp. De har rett og slett praktiske problemer med oversettelsen til svensk og til finsk på EU-siden.

Når det gjelder de fire direktivene som kommer opp, er det ene konsesjonsdirektivet, videre et annet direktiv som jeg også har gått gjennom, og som har vært omtalt flere ganger, nemlig skipsbyggingsstøtte, og et direktiv om sommertid og et direktiv om avfall. Ingen av disse - når jeg ser bort fra konsesjonsdirektivet - krever noen lovendring. De aktuelle tre rettsaktene er allerede innarbeidet i norsk regelverk, og jeg vil gå gjennom dem.

Når det gjelder det 7. skipsbyggingsdirektiv, på skipsbyggingsstøtte, er det det går på, å regulere rammevilkårene for skipsbyggingsindustrien i EU, altså hvilken statsstøtte og hvilket nivå på denne som skal være tillatt. Ordningen fungerer slik at man har en øvre grense for hva som er tillatt til skipsbygging innenfor EU, og hvis kun verft innenfor EU konkurrerer om oppdrag, kan Kommisjonen bestemme nivået på hva som er tillatt av statsstøtte, og det skal benyttes av alle partene ved anbudene. Fra norsk side har vi gjennomlang tid presset på for å få dette integrert i EØS, fordi vi da vil få like konkurransevilkår i hele EØS-området. Derfor er det veldig bra og en god nyhet at det nå er oppnådd enighet om at man integrerer skipsbyggingsdirektivet i EØS. Dette har jeg omtalt også tidligere for dette konsultasjonsorganet.

En ny rettsakt som kommer på området miljø, er et tilleggsdirektiv til et allerede vedtatt direktiv og dreier seg om farlig avfall. Ikraftttredelsen av direktivet om farlig avfall er blitt forsinket, fordi det har vært problemer med å utarbeide en liste over hva som skulle anses å være farlig avfall. Tilleggsdirektivet innebærer en forlengelse av fristen med hensyn til når denne listen skal godkjennes. Listen ble vedtatt den 22. desember i fjor, men nå er det altså en utsettelse på det.

(KML)

Den tredje saken dreier seg om sommertid, som jeg også tok opp i mitt forrige møte med konsultasjonsorganet. Den stod opprinnelig på dagsordenen på det forrige møtet, men ble utsatt på grunn av at Island bad om det. Island vil ventelig avgi en erklæring om at direktivet ikke pålegger landet å ha ytterligere sommertid enn at det bare innebærer den felles perioden som må følges hvis Island skulle beslutte å innføre sommertid. Hos oss har Kongen i statsråd tidligere vedtatt akkurat de samme bestemmelsene for Norge som dette nå dreier seg om, og vi betrakter det som en fordel at vi følger det samme.

Jeg har også lyst til å si litt om forslaget til direktiv om rettslig vern av bioteknologiske oppfinnelser, for det har vært oppe flere ganger i Stortinget, og det har også vært oppe i dette organet. Det dreier seg om St.meld. nr. 8 og St. meld. nr. 36 for 1990-91, og myndighetenes målsettinger når det dreide seg om den norske regjering og senere stortingsbehandling, var at biologiske oppfinnelser i utgangspunktet skal være patenterbare, men at det ikke skal åpnes adgang for patentering av dyr og planter. Som kjent er dette nå blitt lagt frem for avstemning i EU-parlamentet og nedstemt den 1. mars med 240 mot 188 stemmer. Det innebærer at det direktivforslaget er ute av EUs beslutningsprosess i denne omgang, og vi vet ikke når - eller om - dette vil komme tilbake.

KML)

Erik Solheim (SV): Jeg har ikke så mange kommentarer til de direktivene som det her ble redegjort for, bortsett fra at jeg personlig gjerne skulle hatt sommertid hele året. Hvis Regjeringen kan utvirke det i EØS, er det utmerket! Men jeg har noen spørsmål til en del av det andre som står på lista, og jeg vet ikke hva vi vil legge opp til i så måte. Det gjelder særlig direktivene om telekommunikasjoner og avsetninger i pensjonsfond.

LEIAREN (A): Eg trur det vil vere nyttig om kommentarane kjem no, for sakene vil kome seinare same kva.

ERIK SOLHEIM (SV): Da vil jeg be om at det enten nå eller skriftlig - det siste kan sikkert være det beste - med hensyn til telekommunikasjoner blir redegjort for hvordan Regjeringen vil, som det står, sørge for at det sikres et fortsatt landsdekkende tilbud av grunnleggende tjenester til like vilkår, når man går inn for å oppheve - så vidt jeg oppfatter det iallfall - den enerett på basistjenester og den enerett på feltet som har ligget der til nå, og som Regjeringen inntil iallfall i fjor høst ved en rekke anledninger sa lå fast og var en del av vår telepolitikk

Det er klart at det ligger teknologiske endringer her som kan gjøre at det 10-15 år fram i tiden ikke er særlig vesentlig hva som er det jordbundne telenettet, men det er jo også en betydelig overgangsperiode hvor det iallfall fortsatt vil ha betydning, og hvordan man skal sikre et likt tilbud og en lik pris over hele landet, hvis dette direktivet blir satt i kraft, vil det være meget vesentlig å få redegjort for. Etter min mening er også dette såpass vesentlige ting at det ville være naturlig at samferdselskomiteen innkalles når man på et senere tidspunkt, går jeg ut fra, skal få en endelig høring om det.

Så har jeg noen spørsmål angående pensjonsforhold, på side 7. Jeg forutsetter at dette direktivet også gjelder Folketrygdfondet - jeg går ut fra det. Det er av interesse å få oppklart, og da er spørsmålet bl.a: Hva er den rettslige statusen til denne meldingen? Vil Regjeringen følge opp dette, selv om jeg ikke kan forstå at det har juridisk bindende kraft - men det er av interesse å få klargjort - og på hvilket grunnlag kan eventuelt kommisjonen eller andre bringe Norge inn for domstolen dersom Norge ikke følger opp innholdet i kommisjonens melding? Hva er grunnlaget? Hvor lett er det å tolke disse tingene forskjellig? Vil Regjeringen følge opp denne meldingen hvis det ikke protesteres mot det? Gjelder

(KML)

dette Folketrygdfondet, og hva er den rettslige statusen til det? Dette er jo ting som vil ha ganske stor betydning for sikringen av folks pensjoner, så vi må i hvert fall få klarhet i det før man tar stilling til det.

LEIAREN (A): Det punktet som eg opprinneleg hadde varsla under Eventuelt, om prosedyre, trur eg eg skal ta her no, for dei spørsmåla som kom her, er jo relevante i forhold til eisak som sannsynlegvis kan kome tilbake. Min intensjon med å ta opp spørsmåla her, var at dei kan noterast, registrerast og eventuelt bli innarbeidd i eit seinare notat eller gjevast svar på på annan måte. Den type spørsmål kan også naturlegvis stillast skriftleg til departementet når det gjeld dei same dokumenta, i og med at dei er omdelte her. Eg vil dessutan minne om at det fortløpande kan tilstillast dei interesserte lister over EØS-relevante rettsakter gjennom informasjonssystemet her, og at spørsmål på dei rettsaktene også kan stillast til departementet som førebuing til denne type konsultasjon. Derfor har eg i prinsippet opna også for spørsmål på dei andre sakene. Eg har ikkje til hensikt å leggje opp til noko behandling eller drøfting av dei sakene her og no. Dersom det er direkte spørsmål, kan ein gjere det, elles kan dei stillast skriftleg til departementet, dersom det følset greitt.

ERIK SOLHEIM (SV): Bare siden dette sikkert ikke er siste gang vi står i en tilsvarende situasjon: Betyr det at en normal prosedyre for framtida vil være at vi kan levere skriftlige spørsmål etter at vi har fått dokumentene og regne med at de vil bli besvart på et møte som dette? Vil det være en fornuftig framgangsmåte? Dette vil jo komme opp igjen og igjen, og jeg går ut fra at dette ikke er det siste møtet vi holder i Stortingets EØS-organ.

LEIAREN (A): Eg går ut frå at det må utøvast eit skjønnskorvidt det skal gjevast svar direkte til vedkomande som spør eller om dette skal innarbeidast i utgreiinga her eller eit både-og. Men at ein meir aktivt kan nytte høvet til å spørje også utanom desse møtene, vil antakeleg vere ein fordel for heile konsultasjonen. Derfor opnar eg for så vidt opp for dette her no. Som sagt, ein må gjerne ta spørsmåla også skriftleg til departementet. Eg trur i og for seg det kan vere nyttig at ein får spørsmål på forhånd også før vi møtest til første konsultasjonsmøte.

Da har eg i og for seg opna for ein prosedyredebatt, og dersom det er nokon som har kommentarar til

(KML)

det, kan vi la desse kommentarane kome. Elles går vi tilbake til det som er sak nr. 2, Andre saker, primært avgrensa til dei som statsråden refererte til. Dersom nokon finn det nødvendig eller ønskjeleg å kome med kommentarar, varsle spørsmål på andre saker, kan ein i og for seg gjere det.

MARIT ARNSTAD (SP): Det direktivet om farlig avfall som direktivet vi i dag konsulterer, er en fortsettelse av, har Senterpartiet tidligere vært skeptisk til og ønsket at Regjeringen skulle gå imot. Vi er selvsagt heller ikke særlig positivt stemt til at direktivet faktisk skal iverksettes fra juni.

Så har jeg noen spørsmål. Jeg kan godt tenke meg å nevne dem, slik at en i hvert fall er klar over hvilke spørsmål som dukket opp omkring de andre direktivene. Det ene gjelder det samme som Erik Solheim nevnte, nemlig hva slags konsekvenser direktivet om jordstasjonsutstyr og satellittjenester rent faktisk får for norske forhold.

Så er jeg litt opptatt av spørsmålet om ikke-bindende resolusjoner og uttalelser. Hva er årsaken til at de i det hele tatt tas inn i EØS-regelverket, dersom de ikke skal forplikte noen av partene? Kan det faktum at en stiller seg bak den type resolusjoner og uttalelser uten noen forbehold, tolkes dit hen at en aksepterer innholdet i dem, selv om de ikke er forpliktende? Når Regjeringen aksepterer disse uttalelsene samtidig som de ikke er bindende, hvordan stiller da Regjeringen seg til innholdet i de uttalelsene og resolusjonene? Det vil jeg gjerne vite, spesielt når det gjelder offentlige pensjonskasser og plasseringen av midler.

Så må jeg spørre om en kan forvente at det på de områdene der det i dag er snakk om resolusjoner og uttalelser, blir fulgt opp med regelverk. I likhet med Erik Solheim vil jeg også spørre om hvem det vil få konsekvenser for dersom en skulle legge opp regelverket i tråd med kommisjonsmeldingen om pensjonskassa. Vil det få konsekvenser for Folketrygdfondet, for KLP og eventuelt for Statens pensjonskasse? Dette kommer vi jo tilbake til, men jeg føler behov for å få litt avklaring på det som går på ikke-bindende resolusjoner og uttalelser.

(KML)

KACI KULLMANN FIVE (H): Når det gjelder de konkrete sakene som ender med å skulle behandles i EØS-komiteen, har jeg ikke noen innvendinger til de holdninger Regjeringen gjerne vil få lov til å fremføre - vi skal ikke sette bom for det. Men jeg har også et par utdypende spørsmål til neste runde i forhold til direktiver som er omtalt denne gangen, og det gjelder direktivet om felles regler og standarder for organisasjoner som utfører undersøkelser og tilsyn av skip, der direktivet endrer dagens system. Jeg vil gjerne ha en viss utdypning av om dette betyr en heving eller senkning eller eventuell videreføring av dagens norske standard på håndhevelse av skipskontroll, om det her ligger forskjeller, portstate-control og den mer ordinære klassekontroll osv., som vi har på egenflaggede skip.

Det neste direktivet som er omtalt, er minimumsutdanning for sjømannsykket. Også der vil jeg gjerne vite litt mer om hva slags type justering man står overfor.

Jeg synes for øvrig det er en grei praksis man legger opp til at man enten skriftlig eller muntlig kan gi uttrykk for områder man gjerne vil ha utdypet.

KJELL MAGNE BONDEVIK (KRF): Jeg forstår det slik at det en åpner for - og det synes jeg er bra - er at vi dersom vi før møtene har noe vi vet vi vil be om å få utdypet, kan vi sende det over skriftlig, og så får departementet se om det greier å utarbeide skriftlig svar på det til selve møtet.

Det første av disse fire direktivene har vi allerede ferdigbehandlet nå i dag.

Når det gjelder skipsbyggingsdirektivet, synes jeg i likhet med statsråden ikke bare at det er greit, men det er positivt og bra at vi har fått det inn i EØS-regelverket, slik at vi kan få like konkurransevilkår.

Når det gjelder sommertidsdirektivet og avfallsdirektivet, har jeg ingen bemerkninger.

Når det så gjelder det statsråden opplyser om patentdirektivet, er jeg glad for at det foreløpig er begravd innenfor EU. Vi får se om det kommer igjen, og da forhåpentligvis i en mer restriktiv form, slik at en kan komme mer på linje med norsk politikk. Det hadde nemlig blitt et problem både for flertallet i Stortinget og enda mer for oss i mindretallet hvis det hadde blitt slik det lå an til.

Når det så gjelder øvrige direktivutkast, forstår jeg det slik at det vil vi komme tilbake til i

(KML)

et senere møte, og nærmere oppmot neste møte i EØS-komiteen, hvor de vil bli behandlet. Men hvis jeg bare får gi et par foreløpige signaler, var det i grunnen det samme som Erik Solheim tok opp, som jeg også hadde bitt meg merke i. De spørsmål som både han og Marit Arnstad har stilt, hadde jeg også notert meg, så det skal jeg ikke gå mer inn på. Vi forutsetter vel egentlig at Regjeringen ikke vil gjennomføre denne resolusjonen, som ikke er rettslig bindende, når det gjelder telekommunikasjoner dersom det skulle bety et brudd med at vi skal gi grunnleggende tjenester til like vilkår over hele landet. Jeg forutsetter at en ikke vil la seg binde av dette dersom det skulle bryte med dette viktige prinsippet.

Når det gjelder meldingen om pensjonsfond, regner jeg med at Regjeringen her nøye vil vurdere hvorvidt det ikke er viktig for oss å opprettholde det minimum på 80 pst. "matching" som vi har i Norge, og som vil være i strid med denne meldingen, som sier at det vil være traktatstridig hvis det er mer enn 60 pst. Det er jo en differanse på 20 pst. Jeg regner med at Regjeringen - hvis ikke statsråden sier noe om det allerede nå - vil komme nærmere tilbake til det i neste møte og gi uttrykk for Regjeringens holdning til om de vil nøye seg med 60 pst. "matching", eller om de mener vi må opprettholde 80 pst.-regelen.

REIDAR JOHANSEN (SV): Det gjelder direktivet på farlig avfall. Vi og Senterpartiet har samme historie på dette og var imot hoveddirektivet om farlig avfall da det var oppe til behandling her i huset da EØS II ble behandlet, slik at Senterpartiets konklusjon deles av oss: Regjeringen bør si nei til direktivet.

Men jeg har et lite spørsmål til det. Det går på hvordan i all verden man kan vedta en tidsfrist på direktivets ikraftttredelse når lista over farlig avfall ennå ikke er ferdig. Vi vet ikke hva som ikke står på den lista. Når er den ferdig?

LEIAREN (A): Statsråden får ordet til å kommentere i og for seg kva som helst. Eg antyder likevel at ein i hovudsak konsentrerer seg om dei sakene som no skal gjennom systemet, men eventuelt også andre.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Når det gjelder resolusjonene, er det slik at når en resolusjon og uttalelser går inn i EØS-avtalen, innebærer ikke det

(KML)

at innholdet er rettslig bindende for partene. Det er også riktig det som Bondevik bl.a. tok opp, at når det gjelder vår politikk f.eks. på telekommunikasjons-siden, ligger den fast. Vi skal komme tilbake igjen til de enkelte forslag på området telekommunikasjon som var reist her, og også det med pensjonsfond, men når det gjelder selve Folketrygdfondet slik det har fungert til i dag, ser jeg ikke at dette direktivet - uten at jeg har gått grundig nok inn i det - omhandler det.

Når det gjelder direktivet om endring av ikrafttredelsesdatoen for farlig avfall, er det opprinnelig en del av tilleggsavtalen til EØS-avtalen, og det er da oppstått en forsinkelse i arbeidet med definisjonene av farlig avfall som rådet har bedt kommisjonen om å utarbeide innen 1994, og jeg sa i min innledning at listen ble vedtatt. Det er ikrafttredelsesdatoen som er utsatt - listen ble vedtatt den 22. desember.

LEIAREN (A): Fleire har ikkje bedt om ordet til denne saka. Då er det posten "Eventuelt".

MARIT ARNSTAD (SP): Jeg har tenkt å ta opp en sak som jeg tok opp på det forrige møte. På forrige møte under dagsordenens punkt nr. 6 var det spørsmål om integrasjon på det veterinære området, landbruksområdet, og da tok jeg opp spørsmålet om det fra Regjeringens side var aktuelt med noen kobling mellom importvern for landbruksvarer og eksport- og markedsadgang for fiskevarer. Jeg tok også opp spørsmålet om grensekontroll og spørsmålet om karanteneordningen. Så vidt jeg forstod ut fra de svarene, forelå det ingen større planer om noen utvidelse av de spørsmål som angår veterinære forhold eller landbruksforhold.

Derfor ble jeg litt overrasket da jeg så at landbruksministeren uttaler at Norge planlegger å utvide EØS-avtalen til å gjelde flere landbruksprodukter. Jeg er klar over at det er et bestemt antall landbruksprodukter som er inkludert i EØS-avtalen, og at det finnes en utviklingsklausul. Den utviklingsklausulen har tidligere blitt omtalt nærmest som en ren formalitet. En skal gå gjennom regelverket annethvert år, men uten at det er lagt vekt på at den skal brukes og utvide EØS-avtalens virkeområde når det gjelder landbrukspolitikken. Ut fra det jeg har spurt om tidligere, og ut fra det som er sagt av landbruksministeren, finner jeg grunn til å spørre om det på noen som helst måte er aktuelt å utvide EØS-avtalen når det gjelder landbruksområdet. Hvis det er tilfellet, hvilke deler gjelder det i så fall? Er det aktuelt å koble markedsadgang for

(KML)

fisk med import av landbruksvarer fra EU-området. Det har Regjeringen, etter hva jeg forstår, tidligere stilt seg negativ til.

Jeg har også lyst til å spørre litt om RÅK-forhandlingene slik situasjonen er nå. De har vært lagt på is under medlemskapsforhandlingene, og er influert av GATT-reglene. Men i fjor sommer ble det varslet at Stortinget ville bli nærmere orientert om RÅK-ordningen når det var mer avklart hva som ville skje. Jeg kan ikke se at det er kommet til det punktet, men det er mulig at vi nå er kommet til det punkt at det er nødvendig at Stortinget blir nærmere orientert om EØS-avtalen og forholdet til landbruksvarer.

LEIAREN (A): Eg skal ikkje forby statsråden å gi ein kort merknad til dette, men eg går ut frå at vi ikkje held fram med noko drøfting av saka, for den er i og for seg ikkje ein del av vårt anliggende. Den er vel meir å vise til Stortinget i plenum - av omsyn til offentleg innsyn, hadde eg nær sagt.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Jeg vil først understreke at når det gjelder mitt svar til Marit Arnstad på spørsmålet om en i forhandlingene, kompensasjonsforhandlingene med EU, ville blande fisk og landbruk, var svaret: Nei, ikke fra vår side vil vi på noen som helst måte gå inn og blande disse. Men hva som vil komme fra den andre siden når man holder på med de forhandlingene, er en annen sak. Vi har som utgangspunkt, som er vel kjent, at det er de tradisjonelle handelsstrømmene som skal opprettholdes, slik at jeg gikk ikke inn på verken RÅK eller i neste omgang eventuelle utviklingsklausuler. Jeg holdt meg altså til de forhandlingene som vi er midt oppe i nå for å opprettholde de tradisjonelle handelsstrømmene våre.

Når det gjelder utviklingsklausulen, som Marit Arnstad også har gått ut med i noen av våre media i dag, vil jeg til det si at EØS-avtalens artikkel 19 tydelig klart for at hvis det oppstår vanskeligheter i handelen med landbruksvarer, som vi f.eks. kan oppleve på bakgrunn av et EU-nei, og som vi også kan oppleve på bakgrunn av GATT f.eks., skal vi tilstrebe oss på å finne egnede løsninger. Det står i Artikkel 19. EØS-avtalen at avtalepartene skal innen utgangen av 1993 og senere med to års mellomrom gjennomgå handel med landbruksvarer. Det er det Regjeringen planlegger, å gjennomgå, og her vil alt sammen dreie seg om gjensidighet. Hvis vi tar utgangspunkt i om vi har hindringer som vi ønsker å

(KML)

gjøre noe med, eller at vi har eksportmuligheter som vi ønsker å få gjort noe med, vil vi ta det opp. Samtidig vil også selvsagt den andre parten komme med sine krav, men uten at vi blir enige, vil det ikke bli noenting - en må altså bli omforent på dette. Det har vært foretatt en markedsundersøkelse som jeg er sikker på at Marit Arnstad kjenner til, av Eksportrådet, der det viser seg at det faktisk er mange innenfor vår landbruksnæring som mener seg å ha muligheter til eksport.

LEIAREN (A): Eg har nemnt ein gong før at dette temaet i og for seg ikkje høyrer heime her. Eg tillot at spørsmålet kom opp fordi det har vore på ein dagsorden tidlegare. Kan vi da vere samde om at dette er avklart så langt råd er, og at eventuell vidare debatt må bli tatt opp i eit anna forum?

MARIT ARNSTAD (SP): Det skal jeg være med på. Jeg skal bare si at jeg tolker statsråden dit hen at det eventuelt er snakk om justringer i forbindelse med utviklingsklausulen, og at det flertallet så i forbindelse med inngåelsen av EØS-avtalen om at felles landbrukspolitik og EØS-avtalens forhold til norsk landbrukspolitik var to helt atskilte ting, fortsatt står fast.

LEIAREN (A): Eg trur at debatten om avtalefortolkning og avtalen i seg sjølv må foregå i ein annan samanheng enn her.

STATSRÅD GRETE KNUDSEN: Jeg må bare få svare helt klart at landbrukspolitikken ikke er en del av EØS-avtalen. Men handel med landbruksvarer er det faktisk, det er en del også av EØS-avtalens område, og det er i forhold til Artikkel 19 at man skal gjennomgå dette med faste mellomrom. Når vi har kommet opp i en situasjon der kanskje en del av vår eksport kan stå overfor hindringer, eller ikke har den samme muligheten eller utviklingsmuligheter ligger det en åpning der. Dette kan ikke jeg pr. i dag si vil kunne bli bare justeringer. Det vil en slik gjennomgang vise, om det blir små justeringer eller om det gir oss større muligheter. Utgangspunktet her er at vi har en næring som skal ha muligheten.

(KML)

LEIAREN (A): Debatten held fram andre stader.
Er det andre innlegg? - Det er det ikkje.

Møtet slutt kl. 16.45.